

Anmälan mot Socialnämnden i Sigtuna kommun angående handläggningen av ett biståndsärende

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Socialnämnden i Sigtuna kommun angående handläggningen av ett biståndsärende. Klagomålen avsåg att AA och hennes son inte fick hjälp med att skaffa bostad.

Utredning

Socialnämnden i Sigtuna kommun anmodades att inkomma med utredning och yttrande över vad AA framfört i sin anmälan. Som ett remissvar lämnade nämnden en skrivelse som hade upprättats av verksamhetschefen BB.

I skrivelsen redogjordes för hanteringen av ärendet enligt följande.

090713 ringer AA till försörjningsstödsenheten i Sigtuna kommun angående socialtjänstens ansvar för boende. Verksamhetschefen BB informerar att socialtjänstlagen ej är avsedd att hantera bostadsfrågor. Informerar också att många brukar vända sig direkt till bostadsföretagen och andrahandsuthyrningar. Samtalet betraktas som rådgivning varför inget ärende öppnas.

090715 inkommer ett brev från AA. Svar på brevet lämnas 090716 i vilket framgår att socialtjänstlagen ej är utformad för att lösa människors bostadsfrågor.

090717 diarieförs ärendet och avslutas.

090818 inkommer remiss från riksdagens ombudsmän.

Till remissvaret fogades AA brev från den 15 juli 2009. I brevet anförde hon bl.a. att hon önskade ”vissa klargöranden i skriftlig form” och att det beslutsunderlag som kommunen grundade sin uppfattning på skulle bifogas.

Till remissvaret fogades även svarsbrevet, undertecknat av BB, från den 16 juli 2009, i vilket angavs följande.

Ang. lägenhet Vad gäller anskaffande av bostad finns det inget stöd i Socialtjänstlagen att rätten till bistånd enligt denna lag är avsedd att omfatta tillhandahållande av bostad åt bostadslösa. Ett sätt kan vara att vända sig till de bostadsbolag som finns i kommunen, eller t.ex. de 2:a handsuthyrningar som står till buds på marknaden.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

AA har i sin anmälan anført att hon var oförmögen att själv lösa sin bostads-situation och att hon därför kontaktade socialförvaltningen för att få hjälp med att skaffa bostad. Enligt nämndens remissvar fick AA vid samtalet information om att "socialtjänstlagen ej är avsedd att hantera bostadsfrågor". Förvaltningen betraktade samtalet som rådgivning och något ärende öppnades därför inte.

Varje kontakt med socialförvaltningen kan inte betraktas som en formell ansökan om bistånd och det kan finnas situationer då en enskild i stället för ett formellt beslut får ett besked under hand. Sådana upplysningar kan t.ex. gälla efter vilka normer nämnden fattar beslut i biståndsärenden. Är det inte helt klart att den enskilde önskar endast upplysning ska hans eller hennes begäran uppfattas som en framställan om bistånd och således avgöras i ett beslut (se bl.a. JO:s ämbetsberättelse 2002/03 s. 218).

Det ligger nära till hands att dra den slutsatsen att AA vid sin kontakt med socialförvaltningen den 13 juli 2009 uttryckte ett önskemål om att få hjälp med att skaffa bostad och att det skulle förstås som en framställning om bistånd. Med denna utgångspunkt skulle socialförvaltningen ha inlett en utredning och därefter ha fattat ett formellt beslut i biståndsfrågan. Under alla förhållanden borde socialförvaltningen med anledning av AA:s brev den 15 juli 2009 ha frågat henne om hon ville ansöka om bistånd i form av bostad och därigenom få sin rätt till sådant bistånd prövad genom ett formellt överklagbart beslut.

Socialförvaltningens underlåtenhet att närmare överväga AA:s rätt till bistånd synes ha berott på att socialtjänstlagen, enligt nämndens mening, "ej är avsedd att hantera bostadsfrågor". Jag vill med anledning härav anföra följande.

Enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Med begreppet "livsföring i övrigt" avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet (prop. 2000/01:80 s. 92). Vad särskilt gäller anskaffande av bostad finns inte något stöd i socialtjänstlagen för att rätten till bistånd enligt denna lag är avsedd att omfatta tillhandahållande av bostad åt bostadslösa i allmänhet (jfr prop. 1979/80:1 s. 200 och 356 samt prop. 2000/01:80 s. 92). Vad lagstiftaren främst haft för ögonen har uppenbarligen varit ekonomiskt bistånd och bistånd till vård- och behandlingsinsatser samt stöd och service av olika slag. I rättspraxis har dock rätt till bistånd genom tillhandahållande eller ombesörjande av bostad som uppfyller kraven på skälig levnadsnivå ansetts föreligga när den enskilde är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad (se RÅ 1990 ref. 119 och RÅ 2004 ref. 130).

JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfarandet, dvs. att myndigheterna har agerat korrekt i formellt hänseende. Jag uttalar mig därför inte i frågan om AA borde ha erhållit bistånd från socialnämnden. Däremot vill jag framhålla att nämnden i vissa

speciella situationer kan vara skyldig att ge bistånd till någon som behöver hjälp med att lösa sin boendesituation. Den omständigheten att nämnden anser att den enskilde inte kan beviljas bistånd får inte föranleda att nämnden underlåter att pröva saken i ett beslut som, om beslutet går den enskilde emot, kan överklagas till förvaltningsrätten.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det anförda.